

VOORSTEL AB

CATEGORIE: Bespreekstuk

DATUM DB VERGADERING : 7 november 2017
DATUM AB VERGADERING : 28 november 2017
PORTEFEUILLEHOUDER : K.H. Odink
REGISTRATIENUMMER : Z/17/014755-70790
OPSTELLER : Martin Lorist, telefoonnummer +31882331742

 ruw waterschap

ONDERWERP

Bestuursrapportage 2017-2,
Begroting 2018 en Meerjarenraming 2019-2021.

VOORSTEL

Om pragmatische redenen wordt voorgesteld dit onderwerp in één keer op de agenda te zetten, maar het valt uiteen in de volgende delen:

A: Bestuursrapportage 2017-2

- Kennis nemen van de 2e bestuursrapportage 2017.
- Kennis nemen van het DB besluit een krediet beschikbaar te stellen van € 175.000,- met betrekking tot leidingkoker RWZI Zwolle als gevolg van dreigende calamiteit.
- Akkoord gaan met het verhogen van de volgende kredieten (par. 5.2 bestuursrapportage)
 - o “WOM Voorbereiding en realisatie waterberging Panjerd-Veeningen”, verhoging met € 257.000;
 - o “Waterbodemsanering Achtergracht + Thorbeckegracht”, verhoging met € 581.000;
 - o “Vervangen afsluiters en betonreparatie RWZI Zwolle”, verhoging met € 33.000.

B: Begroting 2018 en Meerjarenraming 2019-2021.

Meerjarenraming 2018-2021

- De meerjarenraming 2018-2021 behandelen en vaststellen als richtinggevend kader.

Begroting 2018

- De programmabegroting 2018 inclusief de daarin gehanteerde tarieven vaststellen.
- De kosten van het programma Maatschappij en organisatie op basis van de verhouding van de kosten per taak over de taken verdelen; watersysteemheffing 62,7% en zuiveringsbeheer 37,3%.
- De mandateringslijst voorgenomen investeringen 2017-2019 vaststellen.

SAMENVATTING

A: Bestuursrapportage 2017-2:

In deze tweede bestuursrapportage 2017 melden wij u dat:

- De maatregelen en projecten grotendeels conform opgave en afspraken worden gerealiseerd.
- Het exploitatieresultaat naar verwachting € 2,8 miljoen voordelig zal zijn. Geraamd was een nadelig resultaat van € 5,0 miljoen.
- De cash flow van de investeringen in 2017 naar verwachting zo'n € 39 miljoen zal bedragen. Dit valt binnen normale investeringsgrenzen (het totaal gemiddelde gerealiseerde investeringsvolume van de beide rechtsvoorgangers). De realisatie van voorgenomen investeringen blijft echter sterk (€ 30 miljoen) achter bij de prognoses.

Ook vragen wij uw instemming om enkele kredieten te verhogen, omdat de MOR zal worden overschreden. In de bestuursrapportage wordt een verklaring voor de MOR-overschrijdingen gegeven. De toename van het kredietvolume kan volledig worden opgevangen met overschotten bij andere projecten binnen het programma watersysteem.

B: Begroting 2018 en Meerjarenraming 2019-2021.

De begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 dalen ten opzichte van de cijfers in de begrotingsbrief 2018. Het lastenniveau 2018 bedroeg bij de presentatie van de begrotingsbrief in juni 2017 € 117,4 miljoen.

Op basis van onder meer de inzichten die wij in de tweede bestuursrapportage 2017 hebben verkregen is de raming van kapitaallasten en van goederen en diensten neerwaarts bijgesteld. Hierdoor komt het totale lastenniveau voor 2018 thans uit op € 113,9 miljoen. Mede door inzet van egaliseringsreserve wordt in deze begroting voor beide taken en voor alle categorieën uitgegaan van een verlaging van tarieven ten opzichte van 2017.

BESTUURLIJKE AANDACHTSPUNTEN

Op 27 juni 2017 heeft u de begrotingsbrief 2018 behandeld. Dit document vormt het kader waaraan wij de uitkomsten van het begrotingsproces toetsen. De begroting 2018 en de meerjarenraming 2019-2021 verlopen conform dit kader.

De geraamde investeringen voor het programma watersysteembeheer in de begroting 2018-2021 sluiten aan bij het investeringsplanning Watersysteem zoals gepresenteerd in de Delta bijeenkomst van 7 november 2017.

OMGEVING EN PARTNERS

In deze begroting en meerjarenraming 2018-2021 wordt aangegeven welke doelen, effecten en resultaten we in de komende jaren willen bereiken. Ook wordt vermeld welke maatregelen daarvoor nodig zijn welke middelen daarvoor ingezet zullen worden.

Bij het opstellen van deze begroting is kritisch gekeken naar de uitgaven en naar doelmatigheid en kosteneffectiviteit. Ook is gekeken naar de uitgaven in 2016 en 2017 en op basis daarvan zijn de kosten voor goederen en diensten naar beneden bijgesteld.

Met deze begroting houdt het waterschap vast aan de ambities in combinatie met een gematigde tariefontwikkeling; in het komende begrotingsjaar kunnen alle tarieven zelfs naar beneden worden bijgesteld. Hierover zal via de gebruikelijke mediakanalen worden gecommuniceerd. Daarbij wordt gebruik gemaakt van een infographic 'begroting in 1 oogopslag'.

FINANCIËN

Het verwachte positieve resultaat 2017 ad € 2,8 miljoen kan in de jaarrekening toegevoegd worden aan de egaliseringsreserves watersysteembeheer en zuiveringsbeheer.

In de voorliggende begroting 2018 wordt afgeweken van de voorkeursvariant die gepresenteerd is in uw vergadering van 27 juni 2017. Reden daarvoor zijn de actuele inzichten in de toename van de egaliseringsreserves. Wij hebben er voor gekozen om komende jaren extra geld uit de egaliseringsreserves terug te geven aan de burger.

Voor de dekking van de taak watersysteem wordt € 4,6 miljoen ingezet uit de egalisereserve watersysteembeheer. In 2019 bedraagt de inzet € 3,8 miljoen en in 2020 € 1,5 miljoen. Voor zuiveringsbeheer wordt voor de jaren 2018 tot en met 2020 jaarlijks € 0,5 miljoen aan egalisereserve ingezet. In 2021 hebben wij kostendekkende tarieven. Op deze wijze wordt een groot deel van de egalisereserve snel teruggegeven aan burgers en bedrijven.

RISICO'S

Risico's liggen op het gebied van exploitatielasten vooral in het meerjarenperspectief 2019-2021. Dit betreft aannames op langere termijn met betrekking tot de ontwikkeling van de rente. Jaarlijks is er sprake van herfinanciering van c.a. 10% van de bestaande lening portefeuille. Ook de aannames omtrent vertraging in ons investeringsprogramma door exogene omstandigheden of omwille van bestuurlijke inzichten zijn per definitie onnauwkeurig. De voordelen per investeringsproject (niet altijd gebruik hoeven maken van de post onvoorzien per project, en effecten van lagere aanbestedingen) kunnen tevens anders dan verwacht uitpakken.

Naast dat wij de kosten van "Goederen en diensten" hebben verlaagd, hebben wij deze kostenpost ook zonder inflatiecorrectie in ons meerjarenperspectief opgenomen. Bij een inflatie van 2% is dat een impliciete bezuiniging van circa € 0,9 miljoen per jaar. Door deze handelswijze varen wij scherp aan de wind. Het kan zijn dat wij op enig moment deze impliciete bezuiniging moeten laten varen of afzwakken.

Ook kunnen onverwachte conjuncturele ontwikkelingen invloed uitoefenen op onze tarieven.

TOELICHTING

A: Bestuursrapportage 2017-2 en doorwerking in de begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021:

In de systematiek van onze planning en control cyclus vervullen de bestuursrapportages een dubbele rol. Enerzijds leggen wij via deze documenten tussentijds verantwoording aan u af over de voortgang van de begroting van het lopende jaar. Anderzijds gebruiken wij de documenten om er voor de toekomst lering uit te trekken.

De lering uit de eerste bestuursrapportage (en natuurlijk uit de jaarrekening van het vorige jaar) verwerkten wij in de begrotingsbrief 2018. In juni 2017 schetsten wij in deze brief onze verwachtingen naar de toekomst. Dit vormt ook het kader voor de begroting 2018 die wij nu in november aan u voorleggen. De leereffecten uit de tweede bestuursrapportage 2017 hebben wij verwerkt in de begroting 2018, zodat deze zo "up to date" mogelijk is.

De tweede bestuursrapportage 2017 laat nu twee bijzondere ontwikkelingen zien die wij hebben laten doorwerken in de Begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021:

1. De onderuitputting op de kostencategorie "Goederen en diensten" van circa € 5 miljoen, waarvan structureel circa € 3 miljoen, heeft geleid tot een verlaging in de begroting van deze kosten
2. Het achterblijven van de cashflow van de investeringen in 2017, inzicht in de reële productiecapaciteit van de organisatie en nader inzicht in vertragingfactoren heeft geleid tot een veel lager, maar beter realiseerbaar geraamd investeringsniveau in de jaren 2018 en volgende jaren. Dit hebben wij gedaan door verlaging van onze geprognosticeerde cashflow, nadere prioritering en fasering van onze voorgenomen investeringen en een berekende vertraging/verlaging van 20% van de kapitaallasten. Wij gaan er hierbij van uit dat de investeringslasten van de projecten gemiddeld zullen meevallen t.o.v. de kredieten en dat er een vertraging kan/zal optreden in de data van gereed melding.

De tweede bestuursrapportage sluit op een positief resultaat van € 2,8 miljoen. Dit resultaat kan bij de jaarrekening 2017 aan de egalisereserves worden toegevoegd.

Aansluiting 2^e bestuursrapportage 2017 op de begroting 2018 (Bedragen x € 1 miljoen)

Het lastenniveau 2017 volgens bestuursrapportage 2	110,7
Bij: Eenmalige voordelen in 2017 (Goederen en diensten)	1,6
Bij: De stijging van de personeelslasten vanaf 2018	3,5
Af: overige effecten (extra verlaging G&D en kapitaallasten)	<i>-/- 1,9</i>
Lasten niveau 2018	113,9

B: Begroting 2018 en Meerjarenraming 2019-2021.

Onze begroting is een "bestaand beleid" begroting. Nieuw beleid wordt afzonderlijk aan u voorgelegd, inclusief de financiële consequenties daarvan. Via de begroting 2018 wordt u derhalve geen voorstel ten aanzien van nieuw beleid gedaan. Wel zijn de effecten van recente besluitvorming meegenomen. Zo blijven mutaties in onze begroting ten gevolge van bestuursbesluiten voor u transparant.

De (meerjaren)begroting 2018-2021 vergeleken met de cijfers uit de begrotingsbrief van juni toont een beeld waarin alle jaren, behalve het laatste lager dan wel gelijk uitkomen; het laatste jaar 2021 ligt iets boven het niveau van de begrotingsbrief.

Hieronder worden de lasten uit de begrotingsbrief 2018 en de nu voorliggende (meerjaren)begroting vergeleken (bedragen x € 1 miljoen).

<i>Jaar</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Begrotingsbrief 2018 (juni 2017)	117,4	117,7	118,8	122
(Meerjaren)begroting 2018-2021	113,9	116,1	118,8	122,5
Wijziging	-3,5	-1,6	-	0,5

De begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021 bevat de volgende lastencomponenten (bedragen x € 1 miljoen).

<i>Jaren</i>	<i>2017 Realisatie</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Kapitaallasten	32,1	31,6	34,2	36,7	39,7
Personeelslasten	35,2	38,7	38,7	38,9	39,4
Goederen en diensten	43,4	43,6	43,2	43,2	43,4
Totaal kostenomvang	110,7	113,9	116,1	118,8	122,5
Inzet egalisatiereserves		-5	-4,2	-1,9	0
Basis voor tariefberekening		108,9	111,9	116,9	122,5

Toelichting per component*Kapitaallasten*

De stijging in de meerjarenraming wordt onder andere veroorzaakt door de kapitaallasten. De systematiek werkt bij ons waterschap is als volgt. Als een investeringsproject in een jaar wordt gereed gemeld (in gebruik genomen) wordt vanaf het jaar daarop volgend rekening gehouden met de kapitaallasten van deze investering (rente en afschrijving). Zo wordt bijvoorbeeld de stijging van 2020 naar 2021 (grootste stijging in deze meerjarenraming met € 3,0 miljoen meer kapitaallasten) ondermeer verklaard doordat de volgende (categorieën) projecten in 2020 worden afgerond:

(Bedragen x € 1 miljoen)

Gemalen en stuwen watersysteem	0,6
ICT, auto's, materieel	0,4
HWBP bijdrage	0,4

Zuivering Echten	0,3
Nieuweveense landen, WMO (Nijeveen Kolderveen)	0,3
Breebroeksleiding	0,2
Drentse kanalen	0,1
Gemaal Galgerak	0,1
Peilbesluiten Kostverloren / Kloosterziel	0,1

Personeelslasten

De personeelslasten die hier worden vermeld hebben uitsluitend betrekking op de exploitatie. Personeelsinzet voor investeringsprojecten worden op basis van urenverantwoording toegerekend aan investeringen en maken hier dus geen deel van uit. Deze investeringsprojecten worden na gereed melding via de kapitaallasten over meerdere jaren afgeschreven. Zo leidt de stijging van het personeelsbestand als gevolg van het groeiende HWBP programma niet tot hogere lasten in de exploitatiebegroting. Dit programma wordt immers voor 90% gesubsidieerd en voor 10% geactiveerd (afgeschreven).

De reductie van de toegestane formatie (fusiedoelstelling) naar 504 fte in het jaar 2020 (exclusief stijging HWBP) is in het meerjarenperspectief verwerkt. Het dagelijks bestuur zal de komende jaren overigens maximaal sturen op reductie van de formatie nog boven de fusiedoelstelling.

Goederen en diensten

De "Goederen en diensten" zijn meerjarig geraamd op gemiddeld € 43,4 miljoen. Ten opzichte van de begrotingsbrief 2018 betreft dat een gemiddelde daling van ruim € 2,0 miljoen per jaar over de periode 2018-2021. De raming is op basis van de uitkomsten van de jaarrekening 2016 en de bestuursrapportage 2017-2 naar beneden bijgesteld.

De raming bevat *geen* inflatiecorrectie. Dit betekent bij een inflatie van 2% een koopkrachtverlies van € 0,9 miljoen per jaar.

Egalisatiereserves

Bij de behandeling van de begrotingsbrief 2018-2021 is uitgegaan van een egalisatiereserves van € 13,4 mln. De verwachting was het resultaat over 2017 volgens de begroting zou verlopen. Inmiddels is duidelijk dat volgens de bestuursrapportage 2017-2 er een prognose is dat het resultaat € 7,8 mln gunstiger is dan de begroting aangeeft. De egalisatiereserves zullen hierdoor per ultimo 2017 uitkomen op € 21,7 mln. Egalisatiereserves kunnen gebruikt worden voor het afvlakken van tariefstijgingen.

(* € 1.000)	2017	berap 2017-2	ultimo 2017
Watersysteembeheer	11.964	5.946	17.910
Zuiveringsbeheer	1.921	1.844	3.765
Totaal	13.885	7.790	21.675

Tarieven / profielen 2018-2021

Het dagelijks bestuur is van mening dat gevormde egalisatiereserves in principe teruggegeven moeten worden aan de belastingbetalers. Daarom wordt er voorgesteld om in 2018 € 5,0 miljoen egalisatie in te zetten in 2019 € 4,2 miljoen en in 2020 € 1,9 miljoen. Vanaf 2021 zijn er dan conform de bestaande richtlijnen kostendeckende tarieven.

Ultimo 2020 is er nog € 10,4 miljoen egalisatiereserve om tariefstijgingen 2021 en verder te temporiseren.

*	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	€	€	%	%	%	%
eenpers.h.h. huurwon	157	158	-5,8%	2,3%	3,9%	4,4%
eenpers.h.h. koopwon	259	259	-6,8%	1,4%	3,2%	3,7%
meerpers.h.h. huurwon	263	266	-4,3%	1,8%	3,0%	3,4%
meerpers.h.h. koopwon	366	367	-5,4%	1,3%	2,7%	3,2%
agrarisch bedrijf	3.351	3.363	-5,4%	3,4%	5,6%	6,1%
natuurterrein	432	443	-0,9%	3,6%	6,2%	6,4%
groothandel	1.605	1.583	-6,9%	0,3%	1,9%	2,4%
productiebedrijf	22.185	22.215	-3,8%	0,8%	1,7%	2,1%

*1 Eenpersoonshuishouden met huurwoning (inwoner & 1 ve)

2 Eenpersoonshuishouden met koopwoning (inwoner, woning woz € 200.000 & 1 ve)

3 Meerpersoonshuishouden met huurwoning (inwoner & 3 ve)

4 Meerpersoonshuishouden met koopwoning (inwoner, woning woz € 200.000 & 3 ve)

5 Agrarisch bedrijf (waarde woz € 400.000, 40 hectares landbouwgrond en 3 ve)

6 Natuur (100 hectares natuur)

7 Groothandel (waarde woz € 2,4 miljoen & 7 ve)

8 Productiebedrijf (waarde woz € 12 miljoen & 300 ve)

(ve= vervuilingseenheid)

Ieder huishouden betaalt een vast bedrag waterschapsbelasting en eigenaren betalen ook watersysteembelasting op basis van woz- waarde en/ of hectares.

Bovengenoemde percentages hebben betrekking op de tarieven van het jaar voorafgaand.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
	€	€	€	€	€	€
eenpers.h.h. huurwon	157	158	149	153	159	166
eenpers.h.h. koopwon	259	259	241	245	252	262
meerpers.h.h. huurwon	263	266	255	260	267	276
meerpers.h.h. koopwon	366	367	347	352	361	373
agrarisch bedrijf	3.351	3.363	3.180	3.288	3.473	3.683
natuurterrein	432	443	439	455	483	514
groothandel	1.605	1.583	1.474	1.478	1.506	1.542
productiebedrijf	22.185	22.215	21.381	21.561	21.927	22.392

In bijlage 3 tariefsvarianten 2018-2021 zijn ter informatie nog twee scenario's opgenomen welke u bij de begrotingsbrief 2018-2021 heeft gezien.

Mandateringslijst voorgenomen investeringen 2017-2019

Onderdeel van de besluitvorming is de mandateringslijst van de voorgenomen investeringen 2017-2019. In bijlage 4 zijn per rubriek van de begroting, de onderliggende (voorgenomen) investeringen weergegeven. Op deze wijze krijgt u informatie over voorgenomen investeringen. Op basis van deze lijst kan tevens een besluit genomen worden welke investeringsbesluiten aan het dagelijks bestuur gemandateerd worden.

Criteria voor mandatering aan het dagelijks bestuur zijn:

- operationele investeringen die betrekking hebben op de dagelijkse gang van zaken, zowel nieuw als vervanging, baggeren en groot onderhoud;
- deelprojecten < € 500.000 ten behoeve van de watergangen, rwzi's en ondersteuning van de organisatie;
- niet bestuursgevoelige investeringen;
- groot onderhoud gemalen < € 500.000;

- voorbereiding groot onderhoud grote gemalen;
- voorbereiding WOM-projecten en vispasseerbaar maken van gemalen.

Het Algemeen Bestuur besluit over de overige investeringen.

Bijlage 5 is een voorstel waarin door middel van kruisjes per investering wordt aangegeven of de besluitvorming over een krediet al dan niet wordt gemandateerd.

BIJLAGEN

1. De 2^e Bestuursrapportage 2017
2. Boekwerk begroting 2018 en meerjarenraming 2019-2021
3. Tariefsvarianten 2018-2021
4. Voorgenomen investeringen per programma, per rubriek
5. Mandateringslijst voorgenomen investeringen 2017-2019

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
ir. E. de Kruijk

de dijkgraaf,
ir. H.H.G. Dijk